

ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อผู้สูงอายุ Attitudes of Hatyai University Students in Songkhla Province Towards the Elderly

ฉัตรจงกล ตุลยนิษกะ^{1*} มารุรี อุไรรัตน์² กาญจนารัตติ อุไรรัตน์³ และ สุมณฑา วงศ์งาม¹
Chatjongkon Tunlayanisaka^{1*}, Mathuree Urairat², Kanjanarat Urairat³
and Sumontha Wong-ngam¹

¹คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จ. สงขลา 90110

¹Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University, Songkhla 90110, Thailand

²59/5 หมู่ที่ 5 ต. คลองแห อ. หาดใหญ่ จ. สงขลา 90110

²59/5 Moo 5, Khlong Hae, Hat Yai, Songkhla 90110, Thailand

³คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จ. สงขลา 90000

³Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Srivijaya, Songkhla 90000, Thailand

*Corresponding author: E-mail: Chatjongkon@hu.ac.th

(Received: July 3, 2024; Revised: October 9, 2024; Accepted: December 6, 2024)

Abstract: This quantitative research aimed to (1) study the attitudes of Hatyai University students towards the elderly, and (2) compare the levels of these attitudes among students at Hatyai University. The sample consisted of 190 first-year students from the Faculty of Education and Liberal Arts at Hatyai University. The research instrument was a 30-item questionnaire measuring students' attitudes towards the elderly. The data were analyzed using frequency, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and multiple comparisons. The findings revealed that (1) overall, students' attitudes towards the elderly were at a moderate level ($\bar{X}=3.26$, S.D.=1.01) When considering specific aspects, students' attitudes were high in the belief aspect ($\bar{X}=4.11$, S.D.=1.03) and the role aspect ($\bar{X}=3.57$, S.D.=1.01). (2) The results of comparing the attitudes of students toward the elderly revealed that students with different relationship patterns with the elderly exhibited significantly different levels of attitudes at the .05 level in only three areas: physical aspects, personal characteristics, and adaptation. When testing for pairwise differences using Scheffe's method (1953), it was found that students with varying relationship patterns toward the elderly had different levels of attitudes that were not statistically significant at the .05 level.

Keywords: Attitude, elderly, students

บทคัดย่อ: การวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุ และ 2) เปรียบเทียบระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 190 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวัดระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการเปรียบเทียบพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษามีทัศนคติต่อผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.26$, S.D.=1.01) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านความเชื่อ ($\bar{X}=4.11$, S.D.=1.03) และด้านบทบาท ($\bar{X}=3.57$, S.D.=1.01) 2) ผลการ

เปรียบเทียบระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุ พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านลักษณะนิสัยส่วนบุคคล และด้านการปรับตัว เมื่อทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ (Scheffe, 1953) พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ทัศนคติ ผู้สูงอายุ นักศึกษา

คำนำ

องค์การอนามัยโลก (WHO) คาดว่าในปี พ.ศ. 2573 ประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะมีจำนวนประมาณ 1.4 พันล้านคนและในปี พ.ศ. 2574 จะเป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอด (super aged society) (Department of Mental Health, 2020) สำหรับประเทศไทยมีประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป 13 ล้านคนหรือ คิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด (Department of Older Persons, 2023) และในปี พ.ศ. 2566 ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2024) สำหรับนโยบายด้านผู้สูงอายุในประเทศไทยกำหนดในแผนยุทธศาสตร์ชาติพ.ศ. 2561-2580 มุ่งส่งเสริมให้มีการเกื้อกูลกันของชนทุกวัยในครอบครัวและในแผนปฏิบัติการด้านผู้สูงอายุระยะที่ 3 (Department of Older Persons, 2023) มุ่งให้ชนทุกช่วงวัยตระหนักเพื่อรองรับสังคมสูงวัยในทุกมิติ

สังคมไทยในอดีตให้ความสำคัญและยกย่อง “ผู้สูงอายุ” เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีประสบการณ์ที่มีคุณค่า (Tangchonlatip *et al.*, 2010) สอดคล้องกับการศึกษาของ (Bangkaew, 2013) พบว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ควรได้รับความเคารพนับถือ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลัง และการศึกษาของ (Loem and Payago, 2019) พบว่า สังคมไทยให้ความสำคัญกับความกตัญญู กตเวทิตะ คือเมื่อได้รับความช่วยเหลือแล้วควรสำนึกในบุญคุณหาทางตอบแทน บุคคลที่ไม่ตอบแทนบุญคุณจะถูกสังคมตำหนิว่าอกตัญญูนอกจากนี้ศาสนาอิสลามเห็นความสำคัญของการดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่

การกตัญญู และการอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ โดยกำหนดให้มุสลิมยึดหลักการดูแลผู้สูงอายุตามบทบัญญัติอิสลาม (Machae *et al.*, 2022)

การสร้างทัศนคติเป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคลโดยมีลักษณะพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นทัศนคติในเชิงบวกหรือเชิงลบ หากบุคคลมีทัศนคติเชิงบวกจะปฏิบัติในทางบวกหากมีทัศนคติเชิงลบจะปฏิบัติในทางลบ (Schiffman and Kanuk, 2000) ปัจจุบันกลุ่มเจนเนอเรชันซี (Gen Z) คือ กลุ่มคนที่เกิดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 เป็นกลุ่มคนที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยี (Sherman and Morley, 2015) การมีปฏิสัมพันธ์กับคนกลุ่มอื่นค่อนข้างน้อย จึงทำให้เกิดช่องว่างช่วงวัย ส่งผลให้ไม่เข้าใจมุมมองความคิด และการเปลี่ยนแปลงของวัยสูงอายุทำให้เกิดทัศนคติเชิงลบต่อผู้สูงอายุ เช่น มองว่า เชื่องช้าโบราณ ไม่ทันสมัยต่อเทคโนโลยี เช่นเดียวกับการศึกษาของ (Hernandez and Gonzalez, 2008) พบว่า ผู้สูงอายุเป็นภาระต่อสังคม เพราะเชื่องช้า ขอบตึง ขี้บ่น ขอบคึดค้าน และซึ่งอนจากการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุทำให้ต้องมีการวางแผนเพื่อสร้างการรับรู้และทัศนคติเชิงบวกให้แก่กลุ่มวัยหนุ่มสาว เพื่อส่งเสริมการมีสัมพันธภาพที่ดีเข้าใจและเห็นคุณค่า ของวัยสูงอายุ ดังนั้นการศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อผู้สูงอายุเป็นประเด็นที่น่าสนใจเพื่อให้ทราบมุมมองของช่วงวัยอันจะนำไปสู่การกำหนดแนวทางเพื่อสร้างจิตสำนึกให้วัยหนุ่มสาวแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อผู้สูงอายุต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการทำวิจัยครั้งนี้ ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ศาสนา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้สูงอายุในครอบครัว และรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว

ตัวแปรตาม คือ ระดับทัศนคติของนักศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้แก่ ทัศนคติด้านร่างกาย ทัศนคติด้านการทำงาน ทัศนคติด้านบทบาท ทัศนคติด้านนิสัยส่วนบุคคล ทัศนคติด้านการปรับตัว และทัศนคติด้านความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ปีการศึกษา 2566 จำนวน 337 คน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่มีอายุ 18 ปี เนื่องจากเป็นตัวแทนของกลุ่ม Generation Z คือ บุคคลที่เกิดในช่วง (พ.ศ.2538-2552) (Mazurek, 2019) ซึ่งเกิดมาพร้อมกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยส่งผลให้มีลักษณะเฉพาะทั้งเรื่องของวิถีชีวิต ความสนใจ รสนิยม ทัศนคติ กล่าวได้ว่าช่วงอายุ 18 ปีเป็นช่วงที่เหมาะสมในการปรับเปลี่ยนทัศนคติ (Thaihealth Official, 2024) ประกอบกับมหาวิทยาลัยหาดใหญ่เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งเดียวในจังหวัดสงขลาที่มีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ ที่บ่มเพาะและสร้างคนให้เป็นครูที่มีคุณภาพ ด้วยบริบทของความเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน และความเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ผู้วิจัยจึงเลือกเป็นพื้นที่ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 190 คน โดยผู้วิจัยได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง สูตรของทาโร ยามานะ (Yamane, 1973) ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างเป็นระบบ

(systematic random sampling) ตามลำดับรายชื่อของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ที่ได้จัดเรียงลำดับรายชื่อ แต่ละสาขาวิชาเพื่อให้เป็นไปตามคุณลักษณะของประชากร **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย**

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบวัดระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเองจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Schiffman and Kanuk (2000) เป็นแนวทางในการออกแบบข้อคำถามโดยผู้วิจัยได้แบ่งทัศนคติออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ ทัศนคติด้านร่างกาย ทัศนคติด้านการทำงาน ทัศนคติด้านบทบาท ทัศนคติด้านนิสัยส่วนบุคคล ทัศนคติด้านการปรับตัว และทัศนคติด้านความเชื่อเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ โดยเครื่องมือการวิจัยผ่านการพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน มีค่าความสอดคล้องของข้อคำถามตั้งแต่ 0.60 - 1.00 จากนั้นนำข้อคำถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับและจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำผลที่ได้หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยแบบสอบถามทั้งฉบับมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .797 โดยแบบสอบถามประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามแบบตัวเลือก ประกอบด้วย เพศ ศาสนา จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนผู้สูงอายุในครอบครัว และรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว

ส่วนที่ 2 ระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุ เป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึงทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุตรงกับข้อคำถามมากที่สุด

4 หมายถึงทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุตรงกับข้อคำถามมาก

3 หมายถึงทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุตรงกับข้อคำถามปานกลาง

2 หมายถึงทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุตรงกับข้อคำถามน้อย

1 หมายถึง ทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุตรงกับข้อคำถามน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อผู้สูงอายุด้วยตัวเอง โดยใช้ระยะเวลาในการจัดเก็บแบบสอบถามตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2566 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อผู้สูงอายุ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ย สถิติอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าเฉลี่ยของตัวแปร (one-way-anova) และการเปรียบเทียบรายคู่ที่เรียกว่าการเปรียบเทียบพหุคูณ (multiple comparison)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระดับทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อผู้สูงอายุ งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาโดยอาศัยข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะศึกษาศาสตร์ และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จำนวน 190 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 87.90 และนับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 52.10 มีจำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 79.47 จำนวนผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ด้วยกัน จำนวน 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 47.37 รูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นหลานของตา-ยาย คิดเป็นร้อยละ 26.31

1. การศึกษาระดับทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งผลการวิจัยระดับทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาในภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงใน Table 1

Table 1. Mean ($\bar{x}$) and standard deviation (S.D.) of students' attitudes towards the elderly overall

Attitude Towards the Elderly		$\bar{X}$	S.D.	Level
1.	Physical attitude	2.60	0.94	Moderate
2.	Work attitude	2.85	0.92	Moderate
3.	Role attitude	3.57	1.01	High
4.	Personal traits attitude	3.27	1.04	Moderate
5.	Adaptation attitude	3.17	1.12	Moderate
6.	Belief attitude	4.11	1.03	High
Overall		3.26	1.01	Moderate

จากตารางที่ 1 ในภาพรวม พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อผู้สูงอายุ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.26, S.D.=1.01$) เมื่อ พิจารณารายด้าน พบว่า ทัศนคติที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง 2 ด้าน ได้แก่ ทัศนคติด้านบทบาท ($\bar{x} = 4.11, S.D.= 1.03$) รองลงมา คือ ทัศนคติด้านความเชื่อ ($\bar{x} = 3.57, S.D.= 1.01$) ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับสูง

เมื่อพิจารณาระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุเป็นรายด้าน

1) ด้านร่างกาย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด คือ ผู้สูงอายุที่ใส่ใจและดูแลรักษาความสะอาด และมีสุขภาพแข็งแรงดี ทำให้ท่านอยากเข้าใกล้ ($\bar{x} = 4.16, S.D.= 1.07$) ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับสูง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ เมื่อเห็นสภาพร่างกายของผู้สูงอายุที่เปลี่ยนแปลงไปแล้วทำให้ท่านรู้สึกไม่ชอบและรังเกียจ ($\bar{x} = 1.34, S.D. = 0.86$) ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำมาก รองลงมา คือ ผู้สูงอายุมักทำอะไรแบบเชื่องช้า และใช้ระยะเวลาานาน ทำให้ท่านรู้สึกเบื่อและเสียเวลาในการรอ ($\bar{x} = 1.68, S.D. = 0.89$) มีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ

2) ด้านการทำงาน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด คือ เมื่อเห็นผู้สูงอายุบางคนยังทำงานหนักทำให้ท่านรู้สึกสงสาร ($\bar{x} = 4.64, S.D.=0.83$) ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ ท่านคิดว่าการทำงานร่วมกับผู้สูงอายุทำให้เกิดความเครียดทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ($\bar{x} = 2.32, S.D. = 0.98$) รองลงมา คือ เมื่อเห็นผู้สูงอายุบางคนไม่ทำงานอะไรเลยหรืออยู่เฉย ๆ ทำให้รู้สึกท้อว่าผู้สูงอายุเป็นภาระ ($\bar{x} = 1.56, S.D. = 0.93$) ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ

3) ด้านบทบาท พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 3.57, S.D. = 1.01$) ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านคิดว่าผู้สูงอายุเป็นร่มโพธิ์ร่มไทรของครอบครัว ($\bar{x} = 4.45, S.D. = 0.86$)

รองลงมา คือ ท่านคิดว่าผู้สูงอายุเป็นตัวเชื่อมทำให้ครอบครัวอบอุ่น และทำให้สมาชิกในครอบครัวรักใคร่ปรองดองกัน ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับสูง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านคิดว่าผู้สูงอายุเป็นภาระต่อชุมชน สังคม และบุคคลวัยอื่น ๆ เพราะต้องรับภาระในการดูแลผู้สูงอายุ ($\bar{x} = 2.09, S.D. = 1.20$) มีทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ

4) ด้านลักษณะนิสัย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านคิดว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่อารมณ์ดี ร่าเริง มีเรื่องเล่าสนุกสนานให้ฟังอยู่อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 3.94, S.D. = 0.92$) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าผู้สูงอายุมักจะขี้บ่นขี้บ่นใจ และต้องการการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ($\bar{x} = 3.77, S.D. = 1.02$) ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับสูง

5) ด้านการปรับตัว พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด คือ ท่านคิดว่าผู้สูงอายุควรจะสามารถอยู่ร่วมกันกับคนหลายวัยด้วย เพราะจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ($\bar{x} = 3.82, S.D. = 1.18$) รองลงมา คือ ท่านคิดว่าผู้สูงอายุเรียนรู้ที่จะดูแลตนเองและปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่น หรือสภาพแวดล้อมได้ ($\bar{x} = 3.42, S.D. = 0.97$) ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับสูง

6) ด้านความเชื่อ พบว่า ค่าเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.11, S.D. = 0.96$) ซึ่งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านเชื่อว่าการตอบแทนบุญคุณของผู้สูงอายุคือการดูแลผู้สูงอายุยามแก่เฒ่าหรือเจ็บป่วย ($\bar{x} = 4.24, S.D. = 1.00$) รองลงมา คือ ท่านเชื่อว่าหากดูแลผู้สูงอายุในบ้านดี ในอนาคตท่านก็จะได้รับการดูแลที่ดีจากบุตรหลานเช่นกัน ($\bar{x} = 4.11, S.D. = 1.03$) ซึ่งมีทัศนคติอยู่ในระดับสูง

2. ผลการศึกษาการเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุ จำแนกตามรูปแบบความสัมพันธ์ ดังแสดงใน Table 2

Table 2. Comparison of students' attitudes towards the elderly by family relationship patterns

Attitude Level		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Physical Attitude	Between Groups	2.825	4	0.706	2.373	0.05*
	Within Groups	55.063	185	0.298		
	Total	57.888	189			
Work Attitude	Between Groups	2.065	4	0.516	2.206	0.07
	Within Groups	43.289	185	0.234		
	Total	45.354	189			
Role Attitude	Between Groups	2.556	4	0.639	2.080	0.08
	Within Groups	56.843	185	0.307		
	Total	59.399	189			
Personal Traits Attitude	Between Groups	2.769	4	0.692	2.594	0.03**
	Within Groups	49.383	185	0.267		
	Total	52.153	189			
Adaptation Attitude	Between Groups	4.614	4	1.153	2.892	0.02**
	Within Groups	73.782	185	0.399		
	Total	78.396	189			
Belief Attitude	Between Groups	2.454	4	0.613	0.776	0.54
	Within Groups	146.148	185	0.790		
	Total	148.602	189			

*Significant at the 0.05 level **Significant at the 0.01 level

จาก Table 2 ผลการเปรียบเทียบระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุ พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกันมีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านลักษณะนิสัยส่วนบุคคล และด้านการปรับตัวและ

นำไปสู่การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของ (Scheffe, 1953) ในลำดับต่อไป

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุด้านร่างกาย ด้านบุนิสัยส่วนบุคคล และด้านการปรับตัวจำแนกตามรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว ดังแสดงใน Table 3-5

Table 3. Pairwise Comparison of Attitude Levels of Students Towards the Elderly in Terms of Physical Aspects, Classified by Types of Relationships with Elderly Family Members

Relationship Type	None	Parents	Paternal Grandparents	Maternal Grandparents	Uncle-Aunt (Father's Side)	Uncle-Aunt (Mother's Side)
None	-	-0.20	-0.12	-0.15	-0.02	-0.34
Parents		-	0.84	0.95	0.18	0.16
Paternal Grandparents			-	0.10	0.92	0.81
Maternal Grandparents				-	0.08	0.07
Uncle-Aunt (Father's Side)					-	-0.01
Uncle-Aunt (Mother's Side)						-

Table 4. Pairwise Comparison of Attitude Levels of Students Towards the Elderly in Terms of Personal Traits, Classified by Types of Relationships with Elderly Family Members.

Relationship Type	None	Parents	Paternal Grandparents	Maternal Grandparents	Uncle-Aunt (Father's Side)	Uncle-Aunt (Mother's Side)
None	-	-0.10	-0.95	-0.30	-0.05	-0.09
Parents		-	0.01	-0.19	0.05	0.02
Paternal Grandparents			-	-0.99	0.05	0.01
Maternal Grandparents				-	0.25	0.21
Uncle-Aunt (Father's Side)					-	-0.40
Uncle-Aunt (Mother's Side)						-

Table 5. Pairwise Comparison of Attitude Levels of Students Towards the Elderly in Terms of Adaptability, Classified by Types of Relationships with Elderly Family Members.

Relationship Type	None	Parents	Paternal Grandparents	Maternal Grandparents	Uncle-Aunt (Father's Side)	Uncle-Aunt (Mother's Side)
None	-	-0.12	-0.46	-0.70	-0.34	0.27
Parents		-	0.70	0.05	-0.22	0.39
Paternal Grandparents			-	-0.02	-0.29	0.32
Maternal Grandparents				-	-0.27	0.34
Uncle-Aunt (Father's Side)					-	0.61
Uncle-Aunt (Mother's Side)						-

จาก Table 3 พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุด้านร่างกายแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จาก Table 4 พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุด้านนิสัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จาก Table 5 พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุด้านนิสัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของ (Scheffe, 1953) พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิจารณ์

จากผลการศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อผู้สูงอายุ

ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อผู้สูงอายุ ผลการศึกษาทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อผู้สูงอายุในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า ทัศนคติด้านบทบาท มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามองว่าผู้สูงอายุเป็นร่มโพธิ์ ร่มไทรของครอบครัว เป็นตัวเชื่อมทำให้ครอบครัวอบอุ่น และผู้สูงอายุเป็นผู้มีภูมิปัญญาและประสบการณ์มากที่สามารถถ่ายทอดให้กับบุคคลรุ่นหลังได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อาศัยอยู่ในบ้านที่มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4-6 คน และมีตายาย ปู่ย่า พ่อแม่ เป็นผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ร่วมกันในครอบครัว ส่งผลให้นักศึกษาได้เห็นช่วงชีวิตหนึ่งของผู้สูงอายุที่เคยดำรงบทบาทของการเป็นผู้ให้การช่วยเหลือ เกื้อกูลสมาชิกคนอื่นในครอบครัวทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ความรู้สึก การหารายได้เลี้ยงดูคนในครอบครัว การให้คำปรึกษา เนื่องจากผู้สูงอายุนับได้ว่าเป็นวัยที่มีศักยภาพสูงที่สุด เพราะเป็นวัยที่มากล้นด้วยประสบการณ์และความรู้อย่างมากมากกว่า

คนรุ่นอื่น การเกื้อกูลนี้ย่อมส่งผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สูงอายุกับคนในครอบครัวในทางที่ดีสอดคล้องกับ (Kim *et al.*, 2004) พบว่า การฝึกให้นักศึกษาได้คุยหรือคลุกคลีกับผู้สูงอายุสามารถช่วยปรับปรุงทัศนคติต่อผู้สูงอายุของนักศึกษาได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bangkaew (2013) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของประชากรวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุ ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุเป็นบุคคลที่ควรได้รับความเคารพนับถือเสมอ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์แก่คนรุ่นหลัง รองลงมาเป็นทัศนคติด้านความเชื่อ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเชื่อว่าการตอบแทนบุญคุณของผู้สูงอายุ คือ การดูแลผู้สูงอายุยามแก่เฒ่าหรือเจ็บป่วย หากดูแลผู้สูงอายุในบ้านดีในอนาคตก็จะได้รับการดูแลที่ดีจากบุตรหลานด้วยเช่นกัน และเชื่อว่าการตอบแทนบุญคุณของผู้สูงอายุจะทำให้ได้บุญและขึ้นสวรรค์เมื่อดูแลผู้สูงอายุเป็นอย่างดี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก แนวคิดเกี่ยวกับความกตัญญูที่ฝังรากลึกเป็นบรรทัดฐานทางสังคมที่คนส่วนใหญ่ยึดถือปฏิบัติโดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างลูกหลานกับบิดามารดา และบรรพบุรุษปู่ย่า ตายาย เมื่อยามแก่ชรา ความกตัญญูจึงเปรียบเสมือนหน้าที่ที่บุตรหลานพึงรับผิดชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Loem and Payago (2019) ศึกษาแนวทางส่งเสริมกตัญญูทวดเฒ่าในสังคมไทย ผลการวิจัย พบว่า สังคมไทยให้ความสำคัญกับความกตัญญูทวดเฒ่า เมื่อบุคคลได้รับความช่วยเหลือจากใครแล้วควรสำนึกในบุญคุณหาทางตอบแทน บุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือแล้วไม่ตอบแทน หรือทำให้คนที่เคยช่วยเหลือเดือดร้อนจะถูกสังคมตำหนิว่า เป็นคนอกตัญญู สอดคล้องกับงานวิจัยของ Machae *et al.* (2022) ศึกษาสภาพปัญหาการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวมุสลิมในเขตตำบลบันนังสตา อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา พบว่า อิสลามได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการดูแลผู้สูงอายุไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ การกตัญญู การปฏิบัติดูแลและการอุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ โดยกำหนดให้

มุสลิมยึดหลักการดูแลผู้สูงอายุตามบทบัญญัติอิสลาม เพื่อให้ตระหนักถึงการดูแลผู้สูงอายุ

2. การเปรียบเทียบระดับทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จังหวัดสงขลาที่มีต่อผู้สูงอายุ พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านลักษณะนิสัยส่วนบุคคล และด้านการปรับตัว สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) รูปแบบความความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัว มีผลต่อระดับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ ด้านร่างกาย ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาเมื่อเห็นสภาพร่างกายของผู้สูงอายุที่เปลี่ยนแปลงไปไม่ได้รู้สึกไม่ชอบหรือรังเกียจ และการที่ผู้สูงอายุมักทำอะไรแบบเชื่องช้า ใช้ระยะเวลานาน ก็ไม่ทำให้นักศึกษารู้สึกเบื่อหรือเสียเวลาในการรอ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักศึกษามีการเรียนรู้และเข้าใจภาวะการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่ถดถอย จึงทำให้สามารถยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่เกิดขึ้นในผู้สูงอายุได้ สอดคล้องกับทฤษฎีความชราภาพของผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะอธิบายถึงความบกพร่อง การสูญเสีย การสะสมของเสียไว้ในเซลล์ หรือการเสื่อมลงของเซลล์ และระบบต่างๆ เช่น ระบบภูมิคุ้มกัน ระบบกล้ามเนื้อ อนุมูลอิสระระบบนาฬิกาชีวภาพ เป็นต้น ซึ่งนำไปสู่ภาวะถดถอยของร่างกาย (Sumalrot and Nochi Suksawai, 2015)

2) รูปแบบความความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัวที่ต่างกัน มีผลต่อระดับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุด้านนิสัยส่วนบุคคล ซึ่งจากผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามองว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่อารมณ์ดี ร่าเริง มีเรื่องเล่าสนุกสนานให้ฟังอย่างสม่ำเสมอ แต่บางครั้งมักจะขี้บ่นขี้บ่น และต้องการการเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักศึกษาอาศัยในครอบครัวในฐานะของลูกหลาน

ที่มีพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นผู้สูงอายุที่คอยดูแลเอาใจใส่ ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ความเชื่อ วิถีชีวิตให้แก่คนรุ่นหลัง แต่อย่างไรก็ตามเมื่อการเปลี่ยนแปลงตามช่วงวัยเกิดขึ้น โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจย่อมส่งผลทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกว้าวนเองไร้คุณค่า รู้สึกผิดหวังและไม่พอใจกับการกระทำของบุคคลอื่นที่อยู่รอบตัว จึงแสดงออกถึงพฤติกรรมการหงุดหงิด จู้จี้ ขี้บ่น

3) รูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุในครอบครัวที่ต่างกัน มีผลต่อระดับทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุด้านการปรับตัว ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่า นักศึกษาคิดว่าผู้สูงอายุเรียนรู้ที่จะดูแลตนเองและปรับตัวให้เข้ากับบุคคลอื่นหรือสภาพแวดล้อมได้ แต่อย่างไรก็ตามผู้สูงอายุควรจะอาศัยอยู่ร่วมกันกับคนหลาย ๆ วัยทั้งกลุ่มคนวัย Gen Y และ Gen Z เพื่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี เพราะกลุ่มคนวัยนี้มีความตื่นตัวและให้ความร่วมมือในการช่วยเหลืองานในชุมชน และสังคม (Chirinang and Charoenram, 2024) เช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างที่ส่วนใหญ่ นักศึกษาอาศัยอยู่ในครอบครัวขยายที่มีสมาชิกในครอบครัวประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก อยู่ร่วมกับปู่ ย่า ตา ยาย ทำให้อยู่ในสถานะของการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับการช่วยเหลือเพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันภายใต้ครอบครัวที่มีคนทุกช่วงวัย

สรุป

ผลการวิจัย พบว่า 1) นักศึกษามีทัศนคติต่อผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ด้านความเชื่อและด้านบทบาท 2) ผลการเปรียบเทียบระดับทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อผู้สูงอายุ พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เพียง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านลักษณะนิสัยส่วนบุคคล และด้านการปรับตัว เมื่อ

ทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe พบว่า นักศึกษาที่มีรูปแบบความสัมพันธ์กับผู้สูงอายุแตกต่างกัน มีระดับทัศนคติต่อผู้สูงอายุแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

- Bangkaew, B. 2013. Factors affecting the attitudes of the working-age population towards the elderly. *Journal of Demography* 29(2): 20-34. (in Thai)
- Chirinang, P. and T. Charoenram. 2024. Generation Z and community strengthening in Wat Duangkhae neighborhood, Pathumwan district, Bangkok. *Journal of Community Development and Life Quality*. 12(3): 235-247. (in Thai)
- Department of Mental Health. 2020. Thailand's steps towards becoming a fully-fledged 'aging society'. (Online). Available:<https://dmh.go.th/newsdmh/view.asp?id=30476> (January 24, 2024). (in Thai)
- Department of Older Persons. 2023. Situation of Thai Elderly 2022. Amarin Corporations Public Company Limited, Bangkok. (in Thai)
- Hernandez, C and Gonzalez C. 2008. Effects of intergenerational interactional interaction on aging. *Educational Gerontology* 34: 292-305
- Kim, J. H., Son, G. and Algase D.L. 2004. Attitudes toward the elderly among nursing students in Korea. *Taehan Kanho Hakhoe Chi*. 34: 1499-1508

- Loem, S. and P.S. Payago. 2019. An approach for promoting katannukatavedi in Thai society Journal of MCU Peace Studies 7(2): 424-434. (in Thai)
- Machae, R., A. Jarong and M. Khareng. 2022. Study the problems of caring for the elderly in muslim families in the Bannangsta subdistrict, Bannangsta district, Yala province. MENARA: Journal of Islamic and Contemporary Issues 3(1): 14-28. (in Thai)
- Mazurek, M. 2019. Generation Z as a challenge for the traditional corporate culture in Poland. Kwartalnik Kolegium Ekonomiczno-Społecznego Studia i Prace 1(37): 167 – 180.
- Office of the National Economic and Social Development Council. 2024. The thirteenth national economic and social development plan. (2023-2027). (Online). Available:https://www.nesdc.go.th/ewt_news.php?nid=13651 (January 15, 2024). (in Thai)
- Scheffe, H. 1953. A method for judging all contrasts in the analysis of variance. Biometrika 40(1/2): 87-104.
- Schiffman, L. G. and Kanuk, L. L. 2000. Consumer behavior. (5th ed). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Sherman, U. P. and M. J. Morley. 2015. On the formation of the psychological contract: A schema theory perspective. Group & Organization Management 40(2): 160-192.
- Sumalrot. T., H. Nochi Suksawai. 2015. Aging in the World of Work: Biopsychosocial Perspectives. Panyapiwat Journal 7(1): 242-254. (in Thai)
- Tangchonlatip, K., P. Vapattanawong, C. Chamchan, U. Kanungsukkasem, P. Vong-Ek and S. Punpuing. 2010. Value of Thai elderly: Perspectives from two generations. pp.29-61. In: S. Thaweessit and S. Boonyamanond (eds). Population and Social 2010: Value of the Elderly from the Eyes and Thai Society. Institute for Population and Social Research, Mahidol University, Nakhon Pathom. (in Thai)
- Thaihealth Official. 2024. Guide for Coping with Age 18. (Online). Available:<https://www.thaihealth.or.th/September1,2024>. (in Thai).
- Yamane, T. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. 3rd ed. Harper & Row, New York.